

ELS BARBARISMES

JOAN VILLAPLANA

El diccionari defineix el terme barbarisme com a l'ús impropï o innecessari d'expressions o de paraules forasteres en lloc de les pròpies de cada llengua.

I de fet passa que el parlant d'una llengua per a fer-se entendre usa totes aquelles paraules que té al seu abast i que creu que signifiquen allò que vol comunicar. Però si el parlant d'una llengua, posem per cas un valencianoparlant, usa una llengua, la seua, que durant quasi bé tota la vida activa del parlant ha estat prohibida, no s'ha ensenyat a les escoles, s'ha après al carrer i al sí de la família, i a més no ha tingut institucions públiques que l'hagen defensada i polida, quasi amb tota seguretat usará paraules d'altres llengües (sobretot castellanques, que és la llengua que obligatòriament ha après a l'escola com a docta i prestigiosa) que seran barbarismes quan s'expressa en valencià.

Però cal dir que usará aquests barbarismes de manera inconscient, mecànica, sense adonar-se'n, perquè desconixedor del terme adequat en la seua llengua (ja que no ha estat instruït en el seu moment), n'usará un altre d'equivalent però de l'altra llengua que sí li han fet aprendre a l'escola. Posem-ne uns exemples, tots hem oït:

- m'he comprat uns muebles (mobles) nous de color nogal (noguera)
- al jardí he plantat césped (gespa) i abetos (avets).....

De fet també i degut a la vida moderna i als mitjans de comunicació de masses, sobretot la televisió, li arriben a l'oïda termes sobretot anglesos, però també d'altres llengües, que normalment reproduirà a la parla, quasi quasi diriem que normalment, i així oïm:

- es cuida molt, només menja productes light (lleugers)
- Maria ha canviat de look (aspecte), li han fet un treball chapeau (excel·lent)

Però no només es troben aquests barbarismes, d'altres estan més amagats, i provenen de derivacions que es fan dolentes, ja que es prenen com a paraules base paraules que són barbarismes, i també oïm:

- van enfrontar-se (enfrontar-se, de front, no de frente) davant el jurat.
- el xiquet va crusar (creuar, de creu, no de cruz) el carrer.
- va pintar un quadre meravillós (meravellós, de maravella, no de maravilla).

Altres vegades, com se sap, el gènere de les paraules en castellà, com s'ha ensenyat a l'escola, els donen aquest

gènere a les paraules en valencià, quan de fet el tenen contrari, i així també oïm:

- la corrent (el corrent) del riu / la corrent literària (el corrent literari)
- la costum antiga (el costum antic)
- el merengue blanc (la merenga blanca)

Paraules que, agafades en gènere equivocat per calc del castellà, ens porten també a errors de concordança amb la resta de paraules de l'oració.

A més a més, d'altres vegades es calquen expressions, sobretot castellanques, que es tradueixen literalment, pensant que les fem nostres, quan de fet se'n tenen d'originals i pròpies que són desconegudes, i per això no usades, en serien exemples:

- tinc que comprar (haig de comprar / cal que compre) un llibre.

- parlava i no es donava compte (s'adonava) del que deia.
- per lo menys (si més no) vaig parlar.

I així tantes d'altres paraules i expressions que només cal que pensem una mica per a veure-les i adonar-nos-en. Però davant el fum de barbarismes que tenim en la nostra parla quotidiana, no ens

hem d'amoïnar, ben al contrari, caldrà de mica en mica corregir-los, per mig de l'atenció personal, la lectura i les consultes al diccionari, per arribar a un nivell de parla acurada, acceptable i pròpia.

Nota: en els exemples donats, davant les formes correctes estan entre parèntesi.

TEST PER A ESBRINAR EL NOSTRE NIVELL DE CONEIXEMENT DE PARAULES PRÒPIES.

Amb quins termes propis s'han de nomenar aquests barbarismes:

1-trasto, 2-permanéixer, 3-caderes, 4-distinguir, 5-companyero, 6-boqueró, 7-barco, 8-albornós, 9-varilla, 10-palo (de la baralla), 11- trumfo (del joc de cartes), 12- jués, 13- trage, 14-màrmol, 15-esmeralda, 16-matadero, 17- fresa (fruita), 18-lejia, 19-préstamo, 20-prójimo.

Si les sabeu totes, felicitats, teniu un nivell excel·lent de coneixement del lèxic valencià, si en sabeu més de quinze, teniu un coneixement notable, si en sabeu més de deu, coneixement suficient, però menys de deu, és insuficient, cal estudiar.

Solucions al final de la revista.